

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ തൃതീയസ്കന്ധേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ദ്വാരി ദ്വനദ്വാ ഋഷഭഃ കുരുണാം
മൈത്രേയമാസിനമഗാധബോധം |
ക്ഷത്തോപസ്യത്യാച്യുതഭാവശുദ്ധഃ
പപ്രച്ഛ സൗശീൽയഗുണാഭിതൃപ്തഃ ॥ 1 ॥

വിദൂര ഉവാച
സുഖായ കർമാണി കരോതി ലോകോ
ന തൈഃ സുഖം വാൻയദുപാരമം വാ |
വിന്ദേത ഭൂയസ്കൃത ഏവ ദുഃഖം
യദത്ര യുക്തം ഭഗവാൻ വദേനഃ ॥ 2 ॥

ജനസ്യ കൃഷ്ണാഭിമുഖസ്യ ദൈവാ -
ദധർമശീലസ്യ സുദുഃഖിതസ്യ |
അനുഗ്രഹായേഹ ചരന്തി നൂനം
ഭൂതാനി ഭവ്യാനി ജനാർദനസ്യ ॥ 3 ॥

തത്സാധുവർയാദിശ വർത്ത ശം നഃ
സംരാധിതോ ഭഗവാൻ യേന പുംസാം |
ഹൃദി സ്ഥിതോ യച്ഛതി ഭക്തിപൂതേ
ഇണാനം സ തത്ത്വാധിഗമം പുരാണം ॥ 4 ॥

കരോതി കർമാണി കൃതാവതാരോ
 യാൻയാത്മതന്ത്രോ ഭഗവാംസ്തർയധീശഃ |
 യഥാ സസർജ്ജാഗ്ര ഇദം നിരീഹഃ
 സംസ്ഥാപ്യ വൃത്തിം ജഗതോ വിധത്തേ || 5 ||

യഥാ പുനഃ സ്വേ ഖ ഇദം നിവേശ്യ
 ശേതേ ഗുഹായാം സ നിവൃത്തവൃത്തിഃ |
 യോഗേശ്വരാധീശ്വര ഏക ഏത -
 ദനുപ്രവിഷ്ടോ ബഹുധാ യഥാസ്സീത് || 6 ||

ക്രീഡൻ വിധത്തേ ദ്വിജഗോസുരാണാം
 ക്ഷേമായ കർമാൺയവതാരഭേദൈഃ |
 മനോ ന തൃപ്യത്യപി ശുൺവതാം നഃ
 സുശ്ലോകമൗലേശ്വരിതാമൃതാനി || 7 ||

യൈസ്തത്ത്വഭേദൈരധിലോകനാഥോ
 ലോകാനലോകാൻ സഹലോകപാലാൻ |
 അചീക്ലുപദ്യത്ര ഹി സർവസത്ത്വ -
 നികായഭേദോദ്യധികൃതഃ പ്രതീതഃ || 8 ||

യേന പ്രജാനാമുത ആത്മകർമ -
 രൂപാഭിധാനാം ച ഭിദാം വ്യധത്ത |
 നാരായണോ വിശ്വസൃഡാത്മയോനി -
 രേതച്ച നോ വർണയ വിപ്രവർയ || 9 ||

പരാവരേഷാം ഭഗവൻ വ്രതാനി
 ശ്രുതാനി മേ വ്യാസമുഖാദഭീക്ഷ്ണം |
 അത്യുപ്ലമ ക്ഷുൽബസുഖാവഹാനാം
 തേഷാമൃതേ കൃഷ്ണകഥാമൃതൗഘാത് || 10 ||

കസ്തൂപ്പുയാത്തീർഥപഭോദ്യഭിധാനാ -
 ത്വത്രേഷു വഃ സൂരിഭിരീഡ്യമാനാത് |
 യഃ കർണനാഡീം പുരുഷസ്യ യാതോ
 ഭവപ്രദാം ഗേഹരതിം ചരിനത്തി || 11 ||

മുനിർവിവക്ഷുർഭഗവദ്ഗുണാനാം
 സഖാപി തേ ഭാരതമാഹ കൃഷ്ണഃ |
 യസ്തിന്യുണാം ഗ്രാമ്യസുഖാനുവാദൈ -
 ര്മതിർഗൃഹീതാ നു ഹരേഃ കമായാം || 12 ||

സാ ശ്രദ്ധയാനസ്യ വിവർധമാനാ
 വിരക്തിമന്യത്ര കരോതി പുംസഃ |
 ഹരേഃ പദാനുസ്മൃതിനിർവൃതസ്യ
 സമസ്തദുഃഖാത്യയമാശു ധത്തേ || 13 ||

താംഛോച്യശോച്യാനവിഭോദ്യനുശോചേ
 ഹരേഃ കമായാം വിമുഖാനഘേന |
 ക്ഷിണോതി ദേവോന്മിമിഷസ്തേ യേഷാ -
 മായുർവൃഥാവാദഗതിസ്മൃതീനാം || 14 ||

തദസ്യ കൗഷാരവ ശർമ ദാതു -
 ര്ഹരേഃ കഥാമേവ കഥാസു സാരം |
 ഉദ്ധൃത്യ പുഷ്പേഭ്യ ഇവാർതബന്ധോ
 ശിവായ നഃ കീർതയ തീർഥകീർതേഃ || 15 ||

സ വിശ്വജ്ഞമസ്ഥിതിസംയമാർഥേ
 കൃതാവതാരഃ പ്രഗൃഹീതശക്തിഃ |
 ചകാര കർമാൺയതിപൂരുഷാണി
 യാനീശ്വരഃ കീർതയ താനി മഹ്യം || 16 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

സ ഏവം ഭഗവാൻ പുഷ്പഃ ക്ഷത്ര്താ കൗഷാരവിർമുനിഃ |
പുംസാം നിഃശ്രേയസാർഥേന തമാഹ ബഹുമാനയൻ || 17 ||

മൈത്രേയ ഉവാച

സാധു പുഷ്പം ത്വയാ സാധോ ലോകാൻ സാധ്യനുഗൃഹ്ണതാ |
കീർത്തിം വിതൻവതാ ലോകേ ആത്മനോദ്യോക്ഷജാത്മനഃ || 18 ||

നൈതച്ചിത്രം ത്വയി ക്ഷത്തർബാദരായണവീര്യജേ |
ഗൃഹീതോന്യഭാവേന യത്ത്വയാ ഹരിരീശ്വരഃ || 19 ||

മാണ്ഡവ്യശാപാദ്ഭഗവാൻ പ്രജാസംയമനോ യമഃ |
ഭ്രാതൃഃ ക്ഷേത്രേ ഭുജിഷ്യായാം ജാതഃ സത്യവതീസുതാത് || 20 ||

ഭവാൻ ഭഗവതോ നിത്യം സമ്മതഃ സാനുഗന്ധ്യ ച |
യസ്യ ഇണാനോപദേശായ മാഹ്നിശ്ശിശ്വഭഗവാൻ വ്രജൻ || 21 ||

അഥ തേ ഭഗവൽലീലാ യോഗമായോപബൃംഹിതാഃ |
വിശ്വസ്ഥിത്യുദ്ഭവാന്താർഥാ വർണയാമ്യനുപൂർവശഃ || 22 ||

ഭഗവാനേക ആസേദമഗ്ര ആത്മാജ്ഞനാം വിഭുഃ |
ആത്മേച്ഛാനുഗതാവാത്മാ നാനാമത്യുപലക്ഷണഃ || 23 ||

സ വാ ഏഷ തദാ ഭ്രഷ്ടാ നാപശ്യദ് ദൃശ്യമേകരാട് |
മേന്വേസന്തമിവാത്മാനം സുപ്തശക്തിരസുപ്തദൃക് || 24 ||

സാ വാ ഏതസ്യ സന്ദ്രഷ്ടുഃ ശക്തിഃ സദസദാത്മികാ |
മായാ നാമ മഹാഭാഗ യയേദം നിർമമേ വിഭുഃ || 25 ||

കാലവൃത്തയാ തു മായായാം ഗുണമയ്യാമധോക്ഷജഃ |
പുരുഷേണാത്മഭൂതേന വീര്യമാധത്ത വീര്യവാൻ || 26 ||

തത്ത്വോഭവൻമഹത്തത്ത്വമവ്യക്താത്കാലചോദിതാത് |
വിജ്ഞാനാത്മാവ്വിത്ത്വദേഹസ്ഥം വിശ്വം വ്യഞ്ജംസ്തമോനൂദഃ || 27 ||

സോഽപ്യംശഗുണകാലാത്മാ ഭഗവദ്യുഷിഗോചരഃ |
ആത്മാനം വ്യക്തരോദാത്മാ വിശ്വസ്യാസ്യ സിസൃക്ഷയാ || 28 ||

മഹത്തത്ത്വാദികുർവാണാദഹന്തത്ത്വം വ്യജായത |
കാർയകാരണകർത്ത്രാത്മാ ഭൂതേന്ദ്രിയമനോമയഃ || 29 ||

വൈകാരികസ്തേജസശ്ച താമസശ്ചേത്യഹം ത്രിധാ |
അഹന്തത്ത്വാദികുർവാണാൻമനോ വൈകാരികാദഭൂത് |
വൈകാരികാശ്ച യേ ദേവാ അർമാഭിവ്യഞ്ജനം യതഃ || 30 ||

തൈജസാനിന്ദ്രിയാൺയേവ ഇജാനകർമ്മയാനി ച |
താമസോ ഭൂതസൂക്ഷ്മാദിർയതഃ ഖം ലിംഗമാത്മനഃ || 31 ||

കാലമായാംശയോഗേന ഭഗവദ്വീക്ഷിതം നദഃ |
നദസോഽനുസൃതം സ്പർശം വികുർവന്നിർമമ്യേനിലം || 32 ||

അനിലോഽപി വികുർവാണോ നദസോരുബലാൻവിതഃ |
സസർജ രൂപതൻമാത്രം ജ്യോതിർലോകസ്യ ലോചനം || 33 ||

അനിലേനാൻവിതം ജ്യോതിർവികുർവത്പരവീക്ഷിതം |
ആധത്താംഭോ രസമയം കാലമായാംശയോഗതഃ || 34 ||

ജ്യോതിഷാംഭോഽനുസംസൃഷ്ടം വികുർവദ്ബ്രഹ്മവീക്ഷിതം |
മഹീം ഗന്ധഗുണാമാധാത്കാലമായാംശയോഗതഃ || 35 ||

ഭൂതാനാം നദ ആദീനാം യദ്യദ്ഭവ്യാവരാവരം |
തേഷാം പരാനുസംസർഗാദ്യഥാ സംഖ്യം ഗുണാൻ വിദുഃ || 36 ||

ഏതേ ദേവാഃ കലാ വിഷ്ണോഃ കാലമായാംശലിംഗിനഃ |
നാനാത്യാത്വക്രിയാനീശാഃ പ്രോചുഃ പ്രാഞ്ജലയോ വിഭും || 37 ||

ദേവാ ഉഘുഃ
നമാമ തേ ദേവപദാരവിനം
പ്രപന്നതാപോപശമാതപത്രം |
യൻമുലകേതാ യതയോജ്ഞസോരു -
സംസാരദുഃഖം ബഹിരുക്ക്ഷിപന്തി || 38 ||

ധാതർയദസ്മിൻ ഭവ ഈശ ജീവാ -
സ്താപത്രയേണോപഹതാ ന ശർമ |
ആത്മൻ ലഭന്തേ ഭഗവംസ്തവാംഘ്രി -
ച്ഛായാം സവിദ്യാമത ആശ്രയേമ || 39 ||

മാർഗന്തി യത്തേ മുഖപദ്മനീഡൈ -
ശരന്ദഃസുപർണൈര്യുഷയോ വിവിക്തേ |
യത്യാഘമർഷോദസരിദ്വരായാഃ
പദം പദം തീർഥപദഃ പ്രപന്നാഃ || 40 ||

യച്ഛുദ്ധയാ ശ്രുതവത്യാ ച ഭക്ത്യാ
സമുജ്ജമാനേ ഹൃദയേവധായ |
ഇതാനേന വൈരാഗ്യബലേന ധീരാ
വ്രജേമ തത്തേജ്ഘ്രിസരോജപീഠം || 41 ||

വിശ്വസ്യ ജൻമസ്ഥിതിസംയമാർഥേ
കൃതാവതാരസ്യ പദാംബുജം തേ |
വ്രജേമ സർവേ ശരണം യദീശ
സ്തുതം പ്രയച്ഛത്യഭയം സ്വപുംസാം || 42 ||

യത്സാനുബന്ധ്യേസതി ദേഹഗേഹേ
 മമാഹമിത്യുഡുരാഗ്രഹാണാം |
 പുംസാം സുദൂരം വസതോപി പുർയാം
 ഭജേമ തന്തേ ഭഗവൻ പദാബ്ജം || 43 ||

താൻ വൈ ഹ്യസദ്യുത്തിഭിരക്ഷിഭിര്യേ
 പരാഹ്യതാന്തർമനസഃ പരേശ |
 അഥോ ന പശ്യന്ത്യുരുഗായ നൂനം
 യേ തേ പദന്യാസവിലാസലക്ഷ്യാഃ || 44 ||

പാനേന തേ ദേവ കമാസുധായാഃ
 പ്രവൃദ്ധഭക്ത്യാ വിശദാശയാ യേ |
 വൈരാഗ്യസാരം പ്രതിലഭ്യ ബോധം
 യമാഞ്ജസാൻവീയുരകുംഠധിഷ്ഠ്യം || 45 ||

തഥാപരേ ചാത്മസമാധിയോഗ -
 ബലേന ജിത്വാ പ്രകൃതിം ബലിഷ്ഠാം |
 ത്യാമേവ ധീരാഃ പുരുഷം വിശന്തി
 തേഷാം ശ്രമഃ സ്യാന്ന തു സേവയാ തേ || 46 ||

തന്തേ വയം ലോകസിസുക്ഷയാദ്യ
 ത്വയാനുസൃഷ്ടാസ്ത്രിഭിരാത്മഭിഃ സു |
 സർവേ വിയുക്താഃ സ്വവിഹാരതന്ത്രം
 ന ശക്നുമസ്തപ്രതിഹർതവേ തേ || 47 ||

യാവദ്ബലിം ത്വേജ്ജ ഹരാമ കാലേ
 യഥാ വയം ചാനമദാമ യത്ര |
 യഥോദയേഷാം ത ഇമേ ഹി ലോകാ
 ബലിം ഹരന്തോന്നമദന്ത്യനുഹാഃ || 48 ||

ത്വം നഃ സുരാണാമസി സാൻവയാനാം
 കൂടസ്ഥ ആദ്യഃ പുരുഷഃ പുരാണഃ |
 ത്വം ദേവ ശക്ത്യാം ഗുണകർമയോനൗ
 രേതസ്തജ്ജായാം കവിമാദധ്യജ്ഞഃ || 49 ||

തതോ വയം സത്പ്രമുഖാ യദർഥേ
 ബഭൂവിമാത്മൻ കരവാമ കിം തേ |
 ത്വം നഃ സ്വചക്ഷുഃ പരിദേഹി ശക്ത്യാ
 ദേവ ക്രിയാർഥേ യദനുഗ്രഹാണാം || 50 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 തൃതീയസ്കന്ധേ വിദുരോദ്ധവസംവാദേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||